İran Tercihli Ticaret Anlaşması Hakkında Yazı

T.C. Ticaret Bakanlığı - 31.12.2025 Tarihli 117327290 Sayılı Yazı - İran Tercihli Ticaret Anlaşması Hakkında Yazı

T.C. TİCARET BAKANLIĞI Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Sayı : E-16934678-163.01.01-00117327290 **Konu :** İran TTA

31.12.2025 / 117327290 DAĞITIM YERLERİNE

Ülkemiz ile îran îslam Cumhuriyeti Arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA) 1 Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

TTA kapsamında tercihli tarifeden yararlanılmasını sağlayan ve TTA'nın Ek-II'sini oluşturan "Tercihli Menşe Kuralları ve îdari îşbirliği Yöntemleri"nin Lahikasında şablonu bulunan "menşe ispat belgesi" (Ek), anılan belgenin 11 numaralı hanesindeki "Gümrük Vizesi" başlıklı bölümün tarafların gümrük idarelerince mühür tatbik edilmek suretiyle vize edilmesini müteakip geçerlilik kazanmaktadır.

Aynı zamanda, ithalatçı ülke gümrük idarelerinin kendilerine ibraz edilen menşe ispat belgesi üzerindeki gümrük mührünü kontrol edebilmeleri amacıyla; TTA Tercihli Menşe Kuralları ve îdari İşbirliği Yöntemleri'nin "Karşılıklı Yardım" başlıklı 25 inci maddesinde, taraf ülke gümrük idarelerinin birbirlerine ülkelerinde menşe ispat belgelerinin vize edilmesinde kullanılan mühür örnekleri ile bu belgelerin kontrolünden sorumlu gümrük idarelerinin adreslerini bildireceği hüküm altına alınmıştır.

TTA'nın yanı sıra îran'ın D-8 ve TPS-OIC Anlaşmalarına da taraf olması sebebiyle, îran ile ülkemiz arasında üç farklı tercihli rejim yine üç farklı menşe kuralları seti ve üç farklı menşe ispat belgesine tabi olarak uygulanmaktadır.

Bunun yanı sıra, anılan Anlaşmaların dışında kalan ve dolayısıyla tercihli tarifeden yararlanmayan ürünler için îran'daki ticaret odaları tarafından menşe şahadetnamesi (certificate of origin)

düzenlenebilmektedir.

Dolayısıyla, İran'dan gelen ürünlere ilişkin gümrük idarelerimize toplamda dört farklı menşe belgesi ibraz edilebilmektedir.

TTA haricindeki belgeler (D-8, TPS-OIC menşe ispat belgeleri ve menşe şahadetnamesi), tabi oldukları mevzuatın cevaz vermesi sebebiyle İran'da ticaret odaları tarafından düzenlenebilmektedir.

Son dönemde bazı Bölge Müdürlüklerimizin İran nezdinde başlattıkları sonradan kontrol taleplerine dair Genel Müdürlüğümüzden değerlendirme talep etmeleri üzerine konu ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Genel Müdürlüğümüzce yapılan tespitlere göre;

İran'ın TTA'nın Ek-II'sini oluşturan Tercihli Menşe Kuralları ve İdari İşbirliği Yöntemleri'nin "Karşılıklı Yardım" başlıklı 25 inci maddesinde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyerek Bakanlığımıza menşe ispat belgelerinin sonradan kontrolünden sorumlu gümrük idarelerinin adreslerini bildirmediği,

İran'da düzenlenen menşe ispat belgelerinin "gümrük vizesi"ne ayrılmış olan 11 numaralı hanesinde gümrük mühürleri yerine İran ticaret odalarının kaşelerinin bulunduğu, Gümrük idarelerimize ibraz edilen bu türden belgelerin İran ile aramızdaki diğer tercihli düzenlemelerden (D-8, TPS-OIC) yola çıkılarak ve belge adının İngilizce karşılığının aynı olmasından (certificate of origin) dolayı sehven kabul edildiği, Belge isimlerinin benzerliğinden kaynaklandığı düşünülen kafa karışıklığının bu belgelerin sonradan kontrolünde de yaşandığı ve yetkili olmamalarına rağmen İran'daki ticaret odalarının bu belgelere ilişkin sonradan kontrol taleplerine yanıt verdiği ve bu yanıtların kabul edildiği, anlaşılmıştır.
Bunun yanı sıra, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla yukarıda belirtilen hususlar İran makamlarına bildirilmiş ve bunların ivedilikle düzeltilerek Bakanlığımıza gerekli bildirimlerin yapılması talep edilmiştir.

Bununla beraber, İran tarafından Bakanlığımıza herhangi bir malumat sağlanmamıştır.

Bu itibarla, menşe ispat belgelerinin (0866 numaralı belge) TTA hükümlerine uygun olarak düzeltildiği ve eksik bildirimlerin tamamlandığına dair İran'dan yazılı bir bildirim alınana kadar;

- 1 Ocak 2026 tarihi itibarıyla ithalatta tercihli tarife talebiyle gümrük idarelerimize ibraz edilen menşe ispat belgelerinin kabul edilmemesi, - İbraz edilen belgelere dair ceza tatbik edilmeyerek tercihli tarife talebinin reddiyle yetinilmesi, - 1 Ocak 2026 öncesi işlemlere dair geriye dönük bir tedbir alınmaması, - Devam eden sonradan kontrol taleplerinin yükümlü lehine sonuçlandırılması, - Yeni sonradan kontrol taleplerinde bulunulmaması uygun görülmüştür.

Konuya ilişkin olarak İran'dan alınacak bilgiler Genel Müdürlüğümüzce değerlendirilecek ve işbu yazımızda belirtilen tasarruflar gözden geçirilebilecektir.

Bilgileri ile gereğini arz/rica ederim.
Hüsnü DİLEMRE Bakan a. Genel Müdür

Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü İçin Tıklayınız.

Mevzuatlara Dönmek İçin Tıklayınız.